

«Шукай!»: історія Києва у бронзових мініскульптурах

Друзі, на вулиці літо і це чудова пора для дозвілля на свіжому повітрі. А головне, що відпочинок такого формату можна обернути для себе подвійною користю: не лише насолодитися красою Української столиці, а й дізнатися цікаві факти з величної історії Києва.

Тож, традиційно запрошуємо вас до прогулянки нашим історичним районом! Цього разу пізнаватимемо історію через бронзові мініскульптури.

Проект «Шукай!»

Проект мініатюрних скульптур «Шукай!» стартував на початку 2018 року. Він схожий на захоплюючий квест. Прогулюючись столицею і відшукуючи бронзові фігурки, можна дізнатися багато цікавого, адже за кожним експонатом – історія Києва.

Авторка ідеї та менеджерка проєкту Юлія Бевзенко відкриває скульптури разом із меценатами. Наразі у місті нараховується 40 мініфігур.

Ми ж пошукаємо ті, що встановлені в Печерському районі. Гайда!

КИЇВСЬКИЙ ТРАМВАЙ

Адреса: Спортивна площа, 1а, на колонні перед входом в ТЦ «Gulliver»

Меценат скульптури: БФК ТРЦ «Gulliver»

Скульпторка: Дар'я Вовк

Прикмета: «Потреш мене і можеш їздити зайцем»

Дата встановлення: 27 травня 2018 року

Скульптура присвячена київському електричному трамваю.

На зміну кінному та паровому трамваям у 1892 році в Києві було запущено перший у Російській імперії електричний трамвай.

За появу в місті електричного трамвая кияни мають бути вдячні видатному інженеру Аманду Струве та підприємцю Давиду Марголіну. Саме вони свого часу довели Міській думі, що в Києві

з його пагорбами звичайна конка та паровий трамвай не будуть ефективними, і запровадили транспорт на електричній тязі.

Так, 9 вересня 1891 року розпочали споруджувати тимчасову електростанцію й укладати рейки на Олександрівській вулиці і Олександрівському узвозі. Роботи було завершено до квітня 1892 року і вже 1 червня почався пасажирський рух на колії завдовжки 1,5 кілометра.

Київський трамвай швидко став не просто звичним громадським транспортом, а міським улюбленцем та однією з візитівок міста.

КИЇВСЬКИЙ ГРАМОФОН

Адреса: вул. Рогнідинська, 2

Меценат скульптурки: Старокиївська ресторація «Тервак»

Скульпторка: Дар'я Вовк

Прикмета: «Увімкнеш мене – почуєш київський гімн»

Дата встановлення: 20 жовтня 2018 року

Ця скульптура присвячена київським підприємцям, які знайомили киян з досягненнями світової техніки, зокрема з грамзаписом.

Грамофон, запатентований винахідником Берлінером наприкінці XIX ст. в США, невдовзі став незмінним супутником київських вечірок. Вже на початку XX ст. продаж і ремонт грамофонів у Києві забезпечило так зване «Депо музичних інструментів», а трохи згодом фірма грамзапису «Екстрафон» налагодила масове виготовлення грамплатівок. Це сталося завдяки діяльності відомого київського підприємця того часу – чеського іммігранта Йондржиха Йондржишека.

Сколотивши початковий капітал, любитель музичних інструментів одразу відкрив невеличкий магазин неподалік від оперного театру, а згодом розширив торгівлю, перенісши магазин на Хрещатик. Спільно з німецьким компаньйоном Ернстом Гессе у приміщенні магазину на Хрещатику було відкрито студію звукозапису від німецької фірми «Інтернаціональ Екстра-Рекорд».

Щоб не відставати від конкурентів, компаньйони побудували фабрику грамплатівок просто у Києві. І хоча перша спроба видалася невдалою, але згодом в Києві з'явилась власна студія звукозапису, яка діяла до 1918 року.

Мініскульптура «Грамофон» має свій секрет: музика, яка з нього лунає, – відома пісня «Як тебе не любити, Києве мій», створена композитором Ігорем Шамо та поетом Дмитром Луценком.

КИЇВСЬКИЙ БАЛКОН

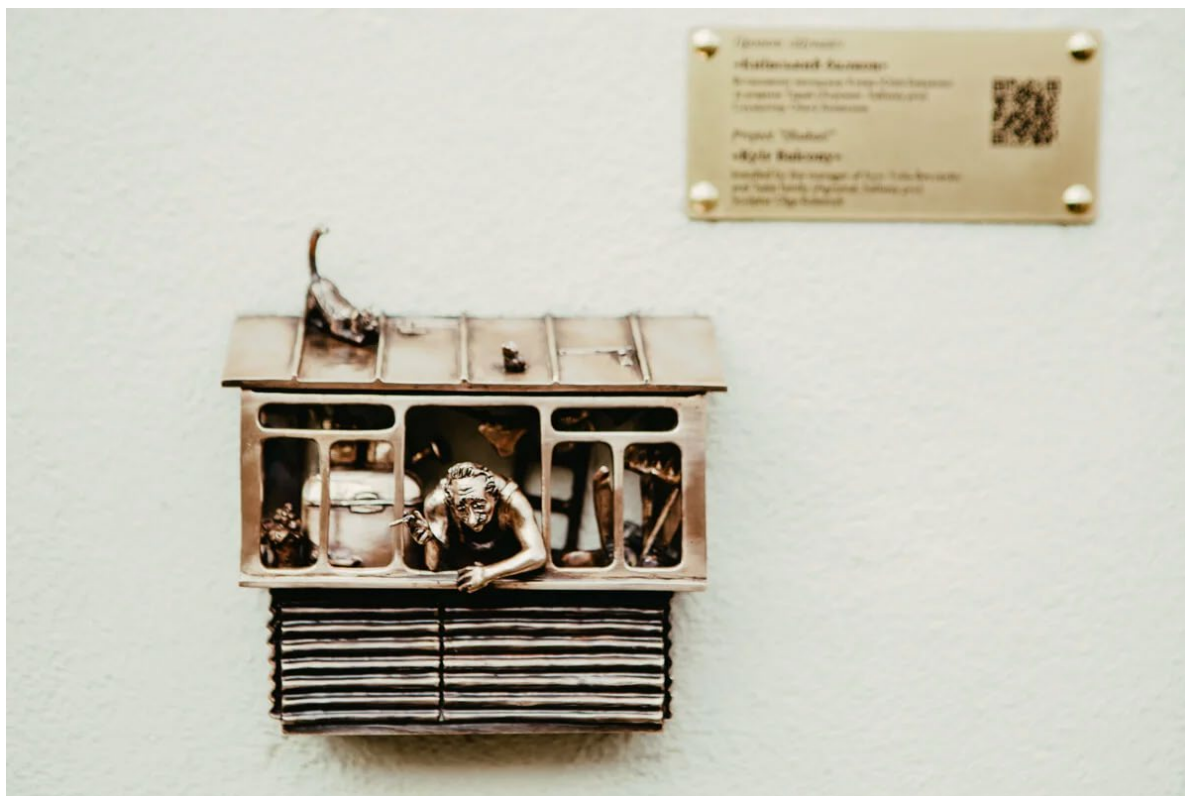
Адреса: вул. Шота Руставелі, 44

Меценат скульптури: родина Тадай

Скульпторка: Ольга Колесник

Прикмета: «Потреш мене - порядок прийде»

Дата встановлення: 19 вересня 2019 року

Ця тема, мабуть, ще чекає на культурологічне та історичне дослідження: балкони часів «розвиненого» соціалізму. На них зберігалося все, що «колись одного разу може знадобитися», бо в магазині не купити. Словом, скульптура балкону уособлює «великий балкон, на якому можна було знайти все, що завгодно». Цікаво, чи не так?

ЛАНЦЮГОВИЙ МІСТ

Адреса: вул. Болсуновська, 13-15

Меценат скульптури: IQ BUSINESS CENTER

Скульпторка: Ольга Колесник

Прикмета: «Мене потри - свій берег обери»

Дата встановлення: жовтень 2019 року

Дана скульптура присвячена «Миколаївському» ланцюговому мосту – першому (принаймні з часів Київської Русі) постійному мосту між Києвом та лівобережним передмістям. Міст був зведений 1853 року англійським інженером Чарльзом Віньо́лем за наказом імператора Миколи I. Міст надійно зв'язав Київ з Лівобережжям, у тому числі в період льодоходу та паводків, коли був єдиним шляхом, що дозволяв дістатися на протилежний берег Дніпра. Споруда проіснувала до 1920 року, коли була зруйнована під час громадянської війни.

У 1853 р. в Києві постав збудований англійським інженером Чарльзом Віньо́лем монументальний кам'яний Ланцюговий міст. Споруда стала справжнім дивом техніки свого часу. На той момент це був єдиний у світі шестипролітний міст, тому через рік після відкриття зменшена точна срібна копія Ланцюгового моста була виставлена на Всесвітній виставці в Лондоні.

З розвитком пароплавства на Дніпрі центральну частину моста зробили розвідною, щоб пропускати великі судна.

У 1920 році, під час Громадянської війни, один з прольотів мосту був підірваний. Згодом за проектом Євгена Патона був побудований новий міст на старих опорах. У 1941 році при відході з Києва радянських військ цей міст також був зруйнований, а в 1965 році трохи північніше з'явився міст Метро.

КИЇВСЬКИЙ ЛИСТ

Адреса: вул. Шота Руставелі, 13

Меценат скульптури: Terra Group

Скульптор: Юрій Білявський

Прикмета: «Потреш мене - і тебе врятують»

Дата встановлення: 17 листопада 2019 року

Ця скульптура присвячена документу, який містить першу письмову згадку про Київ, - так званому «Київському листу», в якому наше місто названо Qiyūōb, або на івриті קייב. Це був рекомендаційний лист, який отримав киянин Яков бен Ханукка від хозарської громади міста. Спеціалісти датують документ X ст. н.е.

Лист містить прохання до юдеїв інших міст пожертвувати кошти на викуп Якова бен Ханукки, який мешкав у Києві. Повідомляється, що він ніколи не був у потребі раніше, аж поки не поручився за брата, який взяв гроші у борг. Брата вбили розбійники, і коли настав час повертати кошти, заставника посадили у тюрму. Через рік громада викупила його за 60 монет, але для повного звільнення потрібно ще 40. Яков бен Ханукка з даним листом збирає суму, якої бракує. В кінці листа стоять підписи (імена) його упорядників. Усього 11 осіб. Останнє слово написано

древнім тюркським рунічним письмом. Можливо, це єдиний напис хозарською мовою, що дійшов до наших днів, який означає «Я прочитав (це)».

Ймовірно, бен Ханукка пройшов чималий шлях, бо врешті-решт лист опинився аж в Каїрі, в генізі – сховищі старовинних рукописів при тамтешній синагозі.

Лист має цінність не тільки як перша письмова згадка про Київ, але і для вивчення давньоруської правової системи, бо висвітлює процедури закладу і поруки.

Оригінал листа зберігається в бібліотеці Кембриджського університету, а на стіні київської Центральної синагоги можна побачити бронзову копію.

МИКОЛА БУНГЕ

Адреса: вул. Липська, 18/5

Меценат скульптури: Zagoriy Foundation

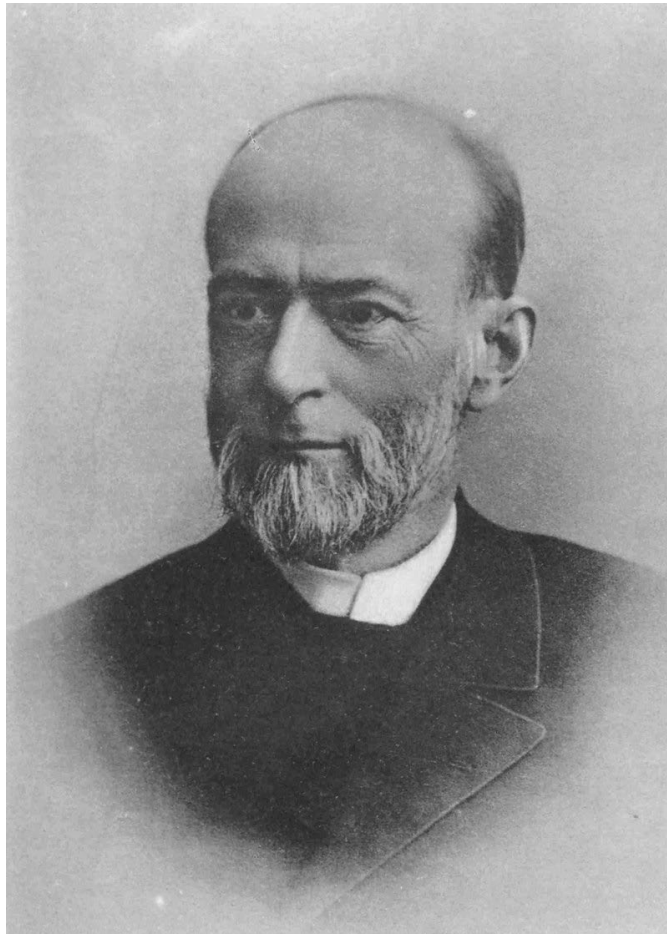
Скульптор: Юрій Білявський

Дата встановлення: 24 листопада 2021 року

Скульптура присвячена вченому-економісту, державному і громадському діячу Миколі Бунге. Крім наукової, викладацької і державної діяльності Бунге брав активну участь у громадському житті Києва.

У 1860-х роках Бунге виступив з ініціативою заснувати в Києві товариство взаємного кредиту, комерційний банк і кілька приватних кредитних установ. Тоді ж він брав участь у роботі різних комісій, які опікувалися господарством міста, займався впорядкування міської фінансової документації.

Під час роботи в університеті Микола Бунге звернув увагу на складне матеріальне становище київських студентів. Він взявся розробляти різні способи допомоги нужденним студентам. Почав активно створювати приватні стипендії для талановитої молоді, одноразові премії, створювалися фонди для закордонних відряджень, надавалася фінансова допомога для навчання дітям-сиротам.

За багаторічну благодійну роботу на користь міста Київська дума у 1880 році обрала Миколу Бунге почесним громадянином Києва.

У середині 1890-х років, вдячні учні та прихильники Миколи Бунге пожертвували значну суму на заснування міського початкового училища його імені. Так, завдяки благодійній ініціативі в Києві з'явився ще один навчальний заклад – Київське міське початкове училище імені Миколи Християновича Бунге.

До речі, міні скульптура знаходиться на фасаді будівлі, де розташовувалося Київське міське початкове училище імені Миколи Християновича Бунге.

МИХАЙЛО ДЕГТЯРЬОВ

Адреса: Володимирський узвіз, 2

Меценат скульптури: Zagoriy Foundation

Скульптор: Юрій Білявський

Дата встановлення: 24 листопада 2021 року

Скульптура присвячена київському купцю, підприємцю, меценату і філантропу Михайлу Дегтярьову.

Купці Дегтярьові оселилися в Києві у 1830-их роках. Саме представник цієї родини – Парфентій Дегтярьов став першим міським головою Києва. Але мова йтиме про його сина – Михайла Дегтярьова.

Дорогу в бізнесі Михайлу Дегтярьову довелося турувати самотійно. Коли хлопцеві виповнилося 6 років, його батько помер. Лише завдяки прекрасній пам'яті, наполегливості, силі волі та здібностям у комерції Михайлу Дегтярьову поступово вдалося завоювати своє місце в київській торгівлі.

Михайло Парфентійович займався благодійною діяльністю: він став попечителем сирітського дому; у більшій мірі за кошти Дегтярьова звели Будинок купецьких зборів (нині Колонна зала

імені Миколи Лисенка); заснував богадільню для 40 старих і немічних; неодноразово жертвував гроші на різні благодійні заходи тощо.

Справжня щедрість Дегтярьова проявилася у його заповіті. Загалом він передав Києву понад 4,5 мільйонів рублів. У цю суму входили вартість нерухомості, цінних паперів і просто готівка. У своєму заповіті Михайло Дегтярьов пояснював причину своєї щедрості: він все життя збирав гроші для того, щоб потім допомагати бідним. Головна сума у заповіті Дегтярьова призначалася для облаштування богадільні і притулку для дітей старшого віку.

Скульптура Михайла Дегтярьова встановлена на фасаді Національної Філармонії України, бо купець став головним меценатом спорудження цієї будівлі.

Цікавитися історією – це круто

Шановні печеряни, пізнавайте історію рідного міста за допомогою усіх новітніх засобів та у різний спосіб. Сьогодні не обов'язково йти до музею (хоча однозначно варто!), щоб поповнити свою скарбничку знань. Розкривати для себе нові аспекти історії та цікаві особистості минулого можна просто гуляючи вулицями! Або навіть вдома: лише зайдіть на сторінку нашої спецрубрики та зануртеся у дивовижний світ історії і сучасності! При підготовці матеріалу використано інформацію зі сторінки проекту [«Шукай»](#)